

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Teisės psichologija: laimėjimai, problemos ir perspektyvos	S 006	Filosofijos	Psichologijos institutas
Studijų būdas	Kreditų skaičius ECTS	Studijų būdas	Kreditų skaičius ECTS
paskaitos		konsultacijos	
individualus	7	seminarai	

Dalyko anotacija

Psichologijos ir teisės ryšiai, skirtumai ir sąveikos problemos. Teisės psichologijos samprata, raida ir svarbiausios sritys. Teisės psichologijos tyrimo metodai ir jų taikymo problemos.

Psichologo dalyvavimas tiriant nusikaltimus: liudytojo, nukentėjusiojo ir įtariamojo apklausos ypatumai, jų parodymų tikslumo ir patikimumo įvertinimas. Vaikų apklausos ypatumai ir problemos. Melagingų parodymų (prisipažinimo) atskleidimo galimybės ir problemos. Pagrindinės psichologinės nusikaltimų tyrimo problemos ir jų sprendimo strategija.

Psichologinės ekspertizės paskirtis, ypatumai, rūšys ir funkcijos. Psichologui ekspertui keliami reikalavimai, jo teisės ir pareigos. Teismo psichologinė ekspertizė Lietuvoje: dabartinė padėtis, problemos ir galimi jų sprendimo būdai.

Psichologo vaidmuo sprendžiant civilinius ginčus. Vaiko globos skyrimo ir įvaikinimo, vaikui taikomos prievartos bei nepriežiūros psichologinis įvertinimas. Asmens patirtos psichinės žalos, gebėjimo veikti ir priimti sprendimus psichologinis įvertinimas. Problemos, su kuriomis susiduria psichologas civilinio proceso metu ir galimi jų sprendimo būdai.

Psichologas kaip baudžiamojo proceso dalyvis. Asmens gebėjimo dalyvauti baudžiamajame procese ir jo pakaltinamumo psichologinis įvertinimas. Psichinių sutrikimų, ypatingų būsenų, pagrįstos rizikos įvertinimas ir asmens baudžiamosios atsakomybės problemos. Asmens nusikalstamo elgesio rizikos įvertinimas ir problemos. Teismas kaip socialinio ir psichologinio poveikio arena. Problemos, su kuriomis susiduria psichologas baudžiamojo proceso metu ir galimi jų sprendimo būdai.

Teisingumo problema teisėje ir psichologijoje. Procedūrinio, skirstymo, atkuriamojo teisingumo samprata ir teorijos. Suvokto procedūrinio teisingumo veiksniai ir padariniai. Pasitikėjimo justicija, jos pareigūnais bei institucijomis ir procedūrinio teisingumo ryšiai. Procedūrinis teisingumas Lietuvos justicijoje: dabartinė padėtis, problemos ir galimi jų sprendimo būdai.

Sprendimų priėmimas vykdamas ir tiriant nusikaltimus, kriminalinis kūrybiškumas. Mąstymo euristikų pasireiškimas teisės taikymo praktikoje. „Elgesio ekonomikos“ taikymas teisėje.

Psichologinių žinių taikymas teisėsaugos pareigūnų profesinėje veikloje: psichologinis įvertinimas, atranka, konsultavimas, nepageidautino elgesio psichokorekcija, mokymas ir mokslinių tyrimų atlikimas. Psichologinė pagalba teisėsaugos pareigūnams: dabartinė padėtis, problemos ir galimi jų sprendimo būdai.

Terapinės jurisprudencijos ištakos, samprata ir taikymo sritys. Teisinė sistema ir žmogaus psichologinė gerovė. Terapinės jurisprudencijos problemos ir perspektyvos.

Teisės psichologo profesinės etikos principai ir normos. Pagrindinės teisės psichologo profesinės etikos dilemos ir jų sprendimo strategija.

Išankstiniai reikalavimai: psichologijos magistro laipsnis.

Pagrindinė literatūra

Ackley C. N., Mack S. M., Beyer K., Erdberg P. (2011). Investigative and forensic interviewing: A personality-focused approach. Boca Raton, FL: CRC Press.

Applied issues in investigative interviewing, eyewitness memory and credibility assessment. (2013). Ed. by B. S. Cooper, D. Griesel, M. Ternes. New York: Springer.

Behavioral economics and the law. (2014). Ed. by E. Zamir, D. Teichman. New York: Oxford University Press.

Blau T. H. (1998). The psychologist as expert witness. 2-nd ed. New York: John Wiley and Sons.
Communication in investigative and legal contexts: Integrated approaches from forensic psychology, linguistics and law enforcement. (2016). Ed. by G. Oxburgh, T. Myklebust, T. Grant, R. Milne. Chichester: Wiley.
Detecting deception: Current challenges and cognitive approaches. (2015). Ed. by P. A. Granhag, A. Vrij, B. Verschuere. Chichester: Wiley / Blackwell.
Forensic psychology: Emerging topics and expanding roles. (2007). Ed. by A. M. Goldstein. Hoboken, NJ: John Wiley and Sons.
Handbook of police psychology. (2011). Ed. by J. Kitaeff. New York: Routledge.
Handbook of psychology of investigative interviewing: Current developments and future directions. (2009). Ed. by R. Bull, T. Valentine, T. Williamson. Chichester: Wiley-Blackwell.
Handbook of psychology. Vol. 11. Forensic psychology. (2003). Ed. by A. M. Goldstein, I. B. Weiner. Hoboken, NJ: John Wiley and Sons.
Handbook of trial consulting. (2011). Ed. by R. L. Wiener, B. H. Bornstein. New York: Springer.
Heuristics and the law. (2006). Ed. by G. Gigerenzer, C. Engel. Cambridge: The MIT Press.
Huss M. T. (2014). Forensic psychology: Research, clinical practice and applications. 2-nd ed. Hoboken, NJ: Wiley.
Justickis V., Valickas G. (2006). Procedūrinis teisingumas Lietuvos kriminalinėje justicijoje. Vilnius: Mykolo Romerio universiteto Leidybos centras.
Lamb M. E., Hershkowitz I., Orbach Y., Esplin P. W. (2008). Tell me what happened: Structured investigative interviews of child victims and witnesses. Chichester: Wiley-Blackwell.
Psychological expertise in court: Psychology in the courtroom. (2009). Ed. by D. A. Krauss, J. D. Lieberman. Vol. 2. Burlington: Ashgate,.
Psychological science in the courtroom: Consensus and controversy. (2009). Ed. by J. L. Skeem, K. S. Douglas, S. O. Lilienfeld. New York: The Guilford Press.
Research methods in forensic psychology. (2011). Ed. by B. Rosenfeld, S. D. Penrod. Hoboken, NJ: John Wiley and Sons.
Stahl P. M., Simon R. A. (2014). Forensic psychology consultation in child custody litigation: A handbook for work product review, case preparation and expert testimony. Chicago, IL: ABA Publishing.
Stress, trauma and wellbeing in the legal system. (2013). Ed. by M. K. Miller, B. H. Bornstein. Oxford: Oxford University Press.
The Cambridge handbook of forensic psychology. (2010). Ed. by J. M. Brown, E. A. Campbell. Cambridge: Cambridge University Press.
The forensic psychologist's report writing guide. (2017). Ed. by S. Brown, E. Bowen, D. Prescott. London: Routledge.
The handbook of forensic psychology. (2006). Ed. by I. B. Weiner, A. K. Hess. 3-rd ed. Hoboken NJ: John Wiley and Sons.
The handbook of forensic psychology. (2014). Ed by I. B. Weiner, R. K. Otto. 4-th ed. Hoboken, NJ: Wiley.
The Oxford handbook of behavioral economics and the law. (2014). Ed by E. Zamir, D. Teichman. Oxford: Oxford University Press.
Therapeutic jurisprudence and victim participation in justice. (2011). Ed. by E. Erez, M. Kilchling, J.-A. Wemmers. Durham, NC: Carolina Academic Press.
Tyler T.R. (2006). Why people obey the law. Princeton: Princeton University press.
Valickas G. (2008). Teisės psichologo profesinės etikos dilemos. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
Valickas G., Justickis V., Vanagaitė K., Voropaj K. (2013). Procedūrinis teisingumas ir žmonių pasitikėjimas teisės saugos pareigūnais bei institucijomis. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
Valickas, G. (red.) (2018). Teisėjų elgesio ir įvaizdžio socialinė percepcija. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
Wrightsmann L.S. (2012). Judicial decision making: Is psychology relevant? New York: Springer Science+Business Media.

Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	Mokslo laipsnis	Main scientific works published in a scientific field in last 5 year period
Gintautas Valickas	Dr. (HP)	Valickas, G., Vanagaitė, K. (2017). Teismo posėdžio dalyvių teisės saugos institucijų ir pareigūnų elgesio vertinimai: 2012 ir 2015 metų tyrimų duomenys. <i>Teisė</i> , 102, 31–49.

	Maceina, T., Valickas, G. (2017). 2016 Lithuanian parliamentary elections: Implicit and explicit attitudes of young adults toward the political parties. <i>Politologija</i> , 4 (88), 66–104.
	Čepas, A., Dobryninas, A., Valickas, G. (red.) (2018). <i>Nužudymai Lietuvoje</i> . Monografija. Vilnius: Justitia. – 343 p.
	Valickas, G. (red.) (2018). <i>Teisėjų elgesio ir įvaizdžio socialinė percepcija</i> . Monografija. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla. – 688 p.
	Maceina, T., Valickas, G. (2019). Teisėjų sprendimų priėmimas: intuityvus ir racionalus informacijos apdorojimas. <i>Teisė</i> , 110, 61–79.
	Valickas, G., Vanagaitė, K. (2019). Prokurorų patiriamo streso ir jo įveikos ypatumai: dviejų tyrimų duomenys. <i>Teisė</i> , 112, 46–69.
	Čunichina, K., Valickas, G., Navickas, V., Pakalniškienė, V. (2020). The image of judges and courts perceived by children. <i>Psychology and Law</i> , 10 (1), 133–142.
	Cimalanskaitė-Kazlauskienė, V., Valickas, G. (2020). Pataisos įstaigų ir jų darbuotojų įvaizdžio ypatumai. <i>Teisė</i> , 115, 19–41.
	Valickas, G., Švedas, G., Vanagaitė, K., Barysė, D. (2021). COVID-19 pandemijos pirmos bangos metu Lietuvoje taikytų ribojimų ir draudimų vertinimas. <i>Teisė</i> , 121, 8–26.
	Vanagaitė, K., Valickas, G., Mikuličiūtė, V., Čunichina, K. (2021). <i>Vaikų teisinė ir ekonominė socializacija</i> . Mokomoji knyga. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla. – 264 p.
	Valickas, G., Vanagaitė, K. (2022). Lietuvos prokurorų ir prokuratūrų įvaizdis. <i>Teisė</i> , 122, 104–124.

Patvirtinta Psichologijos doktorantūros komitete 2022 m. balandžio 25 d., protokolo Nr. 15600-KT-150

Psichologijos doktorantūros komiteto pirmininkas prof. dr. Evaldas Kazlauskas